

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: «Μέσα στη διαδικασία της επαναφοράς από το σχίσμα δεν πρέπει να υπάρχει τίποτε εξευτελιστικό»

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας παραχώρησε συνέντευξη στην επίσημη ιστοσελίδα του ΤΕΕΣ για τη συγκρότηση της Συνοδικής Υποεπιτροπής επί των σχισμάτων

– Στα πλαίσια της Διασυνοδικής Επιτροπής έχει συγκροτηθεί η Υποεπιτροπή επί των σχισμάτων της οποίας είστε ο Αντιπρόεδρος. Ποιοί είναι οι σκοποί της και εάν υπάρχουν ήδη κάποια αποτελέσματα;

– Πρώτα από όλα, η Υποεπιτροπή στράφηκε στη μελέτη των ιστορικών προηγούμενων των σχισμάτων και τους τρόπους της υπέρβασης αυτών. Πάνω σε αυτή τη βάση οικοδομείται η επεξεργασία και η συστηματοποίηση των γενικών κριτηρίων για την έκβαση της κρίσης για τα σχίσματα. Τέλος, σύμφωνα με αυτά τα κριτήρια προετοιμάζονται οι συγκεκριμένες προτάσεις για την υπέρβαση των σχισμάτων και τον κανονισμό της επαναφοράς στην Εκκλησία εκείνων, οι οποίοι αποσχίστηκαν.

Στις 25 Μαρτίου στην Λαύρα των Σπηλαίων του Κιέβου η Υποεπιτροπή προεδρεύοντος του Μακαριωτάτου Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης της Ουκρανίας κ. Βλαδιμήρου συνήλθε σε πρώτη της συνεδρία. Διεξάγονται επίσης και οι συναντήσεις των ομάδων εργασίας. Έχουν προσδιορισθεί ορισμένα θέματα προτεραιότητας, τα οποία εξετάζονται και επεξεργάζονται. Η ενεργός ανταλλαγή απόψεων των μελών της Υποεπιτροπής γίνεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, επίσης τα μέλη ασχολούνται με την εργασία των σχεδίων των κειμένων.

–Όταν κάνετε αναφορά στα γενικά κριτήρια για την έκβαση κρίσης για τα σχίσματα, τί εννοείτε;

– Οι εκκλησιαστικές διαιρέσεις διαφέρουν μεταξύ τους, και δεν είναι απαραίτητα να είναι όλα και σχίσματα. Π.χ. στην ιστορία πολλές φορές συνέβαινε έτσι ώστε μέρη μιας ή άλλης Τοπικής Εκκλησίας για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα ευρίσκονταν εκτός κοινωνίας για λόγους ιστορικούς ή πολιτικούς. Λ.χ. έτσι ήταν οι Ιγνατιανοί και οι Φωτιανοί της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως του 9 αιώνα: η αντιπαράθεση μεταξύ τους στηριζόταν και οξυνόταν σε μεγάλο βαθμό από τις αλλαγές της πολιτικής πορείας και των πραξικοπημάτων. Στις αρχές του 10 αιώνα ο Πατριάρχης Νικόλαος δεν

αναγνώρισε τον τέταρτο γάμο του Λέοντος ΣΤ΄ και ως αποτέλεσμα εκθρονίσθηκε και αντικαταστάθηκε από τον Πατριάρχη Ευθύμιο: και σε εκείνη την περίπτωση για κάποιο διάστημα είχε θέση η εκκλησιαστική διαίρεση. Το 13 αιώνα οι οπαδοί του Πατριάρχη Αρσενίου δημιούργησαν μια άλλη διαίρεση μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας μη αναγνωρίζοντας την εκθρόνιση της δυναστείας των Λασκάρων και την ανύψωση μιας καινούργιας δυναστείας των Παλαιολόγων.

Δημιουργήθηκαν οι εκκλησιαστικές διαιρέσεις και κάτω από τους σκληρούς διωγμούς εναντίον της Εκκλησίας στη Σοβιετική Ρωσία: στα μετεπαναστατικά χρόνια ορισμένοι Ιεράρχες έχοντας υποστήριξη κάποιων κληρικών και λαϊκών δεν είχαν κοινωνία με τον Αναπληρωτή Τοποτηρητή του Πατριαρχείου Θρόνου Μητροπολίτη Σέργιο.

Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν πρέπει να αναζητήσουμε τους ένοχους και τους αθώους. Κατά κανόνα αυτές οι διαιρέσεις παρέρχονται ακολουθώντας τους ιστορικούς λόγους, στους οποίους οφείλονται. Η Εκκλησία κατέταξε στη χορεία των Αγίων και τον Πατριάρχη Ιγνάτιο, και τον Πατριάρχη Φώτιο, και στην Ρωσική Εκκλησία στην χορεία των νεομαρτύρων και ομολογητών κατατάχθηκαν οι Ιεράρχες και κληρικοί από τα αντίθετα «μέρη». Έτσι συνέβη, π.χ. στις σχέσεις της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας εντός Πατρίδας με εκείνα από τα τέκνα της, τα οποία αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη Ρωσία μετά τις πολιτικές ταραχές στις αρχές του 20 αιώνα. Τελικά η ενότητα της ομολογίας πίστης, οι κοινές μας ρίζες, η αλώβητη αποστολική Παράδοση και η κοινή προσευχή των πιστών για την ενότητα οδήγησαν στην αποκατάσταση αυτής.

Αντίθετα, το σχίσμα πρώτα από όλα είναι η πώρωση της καρδιάς, όταν ο άνθρωπος βάζει τα συμφέροντα και τις προσωπικές του πεποιθήσεις πάνω από εκείνα τα ακλόνητα θεμέλια, στα οποία οικοδομείται η ύπαρξη της Εκκλησίας ως χώρου της χάριτος. Σε αυτή την περίπτωση χαρακτηριστική είναι η περιφρόνηση της αρχής της αποστολικής διαδοχής, η οποία από την εποχή της Πεντηκοστής ευρίσκεται στη βάση της ενότητας της Εκκλησίας και αποτελεί μια από τις ιστορικές εγγυήσεις της αυθεντικότητας της εκκλησιαστικής Παράδοσης.

– Πως αξιολογείτε τις προοπτικές της υπέρβασης του σχίσματος στην Ουκρανία;

– Την υπέρβαση του σχίσματος ευνοεί η σημερινή κατάσταση στην Ουκρανία: η διευρυμένη διάδοση των σχισμάτων στην Ουκρανία οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό σ' εκείνη την πολιτική συγκυρία, η οποία μπροστά στα μάτια μας περνάει στο παρελθόν. Η δημοτικότητα του σχίσματος συνίσταται στην πολιτική του εμπλοκή, η οποία εγγυάται και τη μικροβιότητά του. Δεν αποτελεί έκπληξη ότι οι πολλοί πιστοί στην Ουκρανία, αφού βρέθηκαν μέσα σε στενά πλαίσια των σχισματικών κοινοτήτων επιθύμησαν να επανέλθουν στην πλήρη κοινωνία με την Εκκλησία.

Η κάθε ανθρώπινη ψυχή είναι πολύτιμη αυτή καθ'εαυτή, είτε ευρίσκεται στην πλήρη ευχαριστιακή

κοινωνία με την Εκκλησία είτε περιπλανιέται στη *χώρα μακράν*. Ως στοργική μητέρα η Εκκλησία είναι πάντα χαρούμενη να δεχθεί με την αναλλοίωτη αγάπη και την πραότητα στους κόλπους της τα πλανημένα της τέκνα. Για αυτό το λόγο, όπως το προανέφερα παλαιά και θα το επαναλάβω, μέσα στη διαδικασία της επαναφοράς από το σχίσμα δεν πρέπει να υπάρχει τίποτε εξευτελιστικό. Στην μετάνοια δεν υπάρχει κανείς εξευτελισμός: η μετάνοια είναι η απόκτηση από τον άνθρωπο της αυθεντικής του διαχρονικής αξιοπρέπειας και ουσίας. Αυτό πρέπει να το θυμούνται τόσο αυτοί, οι οποίοι επανέρχονται στους κόλπους της Εκκλησίας, όσο και εκείνοι, οι οποίοι τους δέχονται. Από τους τελευταίους χρειάζεται μια ιδιαίτερη ευαισθησία και αμνησικακία ώστε η διαδικασία της επαναφοράς από το σχίσμα και η επανένταξη των ανθρώπων στη ζωή της Εκκλησίας στο ανθρώπινο επίπεδο να μην εξευτελίζει τα συναισθήματά τους.

– Από τη θέση του Προέδρου του ΤΕΕΣ, πείτε μας σχετικά με το πρόβλημα της αντιμετώπισης των σχισμάτων σε πανορθόδοξη κλίμακα

– Φυσικά, είναι πολύ σημαντικό ώστε οι Ιεράρχες όλων των κατά τόπους Εκκλησιών στην επιθυμία τους να συμβάλουν στη θεραπεία των σχισμάτων, να επιδείξουν την πλήρη αλληλεγγύη, αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι ανήκουμε στην μια Εκκλησία. Οι σχισματικοί δεν πρέπει να σχηματίζουν τη ψευδή εντύπωση ότι μπορούν να αποκτήσουν την ευχαριστιακή κοινωνία και την εκκλησιαστική αναγνώριση *αλλαχόθεν* (Ιω. 10.1), χωρίς δηλαδή να μετανιώσουν την αμαρτία του σχίσματος και χωρίς να προσφεύγουν για τη συγχωρητική ευχή στη Μητέρα Εκκλησία, από την οποία αποσχίστηκαν. Το γεγονός, ότι τα εκκλησιαστικά σχίσματα, τα οποία προανέφερα, δεν έχουν ευχαριστιακή κοινωνία με καμία από τις Ορθόδοξες κατά τόπους Εκκλησίες του κόσμου, αποτελεί την άμεση μαρτυρία της ομοφωνίας μας στο Άγιο Πνεύμα: αυτή είναι η φωνή της καθολικής διάνοιας της Εκκλησίας.